

هنر سفالگری

در دوره سلجوقیان

مقدمه‌ای بر سفال :

سفال یکی از خلاقیت‌های ماندگار انسان از دوره نوسنگی تا دوره معاصر است. با طلوع دین اسلام، هنرهای مختلف به ویژه هنر سفالگری از اهمیت خاصی برخوردار گردید، و سفالگران با ابتکارات جدید، پیروی از شیوه‌های هنری گذشته و سنت‌های محلی و الهام از آئین نو، صنعت سفالسازی را در بسیاری از مناطق این سرزمین پهن‌آور به حداعلائی شکوفایی رسانیدند.

تکامل هنر سفالگری اسلامی سال‌های متمادی به طول انجامید، در این رهگذر مراکز سفالسازی متعدد هریک با برخورداری از ویژگی‌های خاص در اکثر شهرهای ایران پدید آمد. سفالینه‌های اسلامی متعلق به سده‌های سوم تا هفتم ه. ق غالباً در مراکز چون کاشان، ری، سلطانیه، جرجان و نیشابور ساخته شد.

خلق الانسان من صلصال کالفخار

خداوند انسان را از گل کوزه‌گری آفرید

تاریخچه‌ای از هنر ایران پیش از سلجوقی

ذوق هنری و مایه‌های نخستین هنردوستی در سرزمین ایران از زمان هخامنشیان و پیش از آن وجود داشته است. حجاریهای غنی و با عظمت و پرشکوه که قبله گاه خاور باستان است و صنعتگران ماهر احساس زیبایی و نبوغ خود را در بسیاری از هنرها، خاصه ظروف فلزی و گلی نشان داده‌اند.

حجاریهای عظیم که در سینه کوهها، لحظه‌های طلایی در هنر معماری، پارچه‌های ظریف با نقوش رنگ آمیز، ظروف فلزی برای مجالس، از ویژگیهای هنر ساسانی است. ظهور اسلام، ارزشهای تازه و حدودی نو بوجود آورد و نبوغ تزئینی ایرانی راه تازه‌ای برای ابراز یافت. گچ بریها و تذهیبهای رنگارنگ پدیدار گشتند، هر خطاطی باعث بوجود آمدن احترام آمیزترین کتابها شد. خط بدوی عرب به ظرافت گرائید و توسعه یافت و اولین پیشرفتهای هنر خط در شهر کوفه انجام گرفت و خط کوفی نامیده شد. در فلزکاری و نقش روی فلز که سابقه ایران به فلزکاری لرستان می‌رسد، در هر زمانی سبکی نو و حیرت انگیز به وجود آوردند و هنر سفالگری را به کمک نبوغ خود و تجاربی که از آزمون سبکهای دیگران کسب کردند رونق بخشیدند.

(نظری به هنر ایران. پوپ) ص 26 تا 29)

A.A. POP

تاریخچه‌ای از سلجوقیان

ایران در قرن 5 هجری درخشنده‌ترین عهد تاریخ خود را با سلجوقیان بست. اینان قبایل ترک چادرنشینی بودند که از جلگه‌های قرقیزستان آمده و با سرعت بسیار جذب فرهنگ و هنر ایران گردیده و بسیاری از عناصر آن را فرا گرفتند. (نظری به هنر ایران پوپ).

آنها نخست در خراسان حکومتی تشکیل دادند (430 ه. ق) و اندکی بعد با گسترش قلمرو خود، نواحی مرکزی ایران را نیز به تصرف در آورد، اصفهان را به پایتختی برگزیدند و از آن زمان، در مقابل خلافت فاطمیان مصر که نفوذشان تا بغداد ادامه داشت، به خلق اندیشه و تشکیلات منظمی در عالم اسلام پرداختند. (سفال ایرانی، لیلی رفیعی)

سه پادشاه این دوره، یعنی طغرل بیگ، آلپ ارسلان و ملکشاه سلجوقی دهقانی از طوس، خواجه نظام‌الملک طوسی، طراح بزرگ دولت سلجوقی یاری جستند و نه تنها در تاریخ ایران بلکه در تاریخ جهان اسلام و در سطح وسیعتری در تاریخ آسیا تأثیر بس گسترده‌ای نهادند.

این سلسله بر ایران، عراق، سوریه و آسیای صغیر با دولتهای وابسته به مدت 2 قرن حکمرانی نمودند. (نظری به هنر ایران، پوپ)

در قلمرو ایران زبان پارسی به عنوان زبان ملی و مظهر تمدن درخشان ایرانی، توسط سامانیان احیاء شده بود، به حیات و نفوذ خود ادامه داد. (سنال ایرانی، لیلی رفیعی)

ProjectCenter

www.ProjectCenter.ir

📷 | @projehcenter

📍 | @projehcenter_ir